

In Memoriam

Олена НИКОРАК

ВИСОКЕ ПОКЛИКАННЯ ВЧЕНОЇ ГАННИ ГОРИНЬ

Olena NYKORAK. On Hanna Horyn's High Devotion to Science.

Доля відомої української вченої Ганни Горинь (20.04.1941 – 29.03.2007) тісно пов'язана з долею нашого народу. Роки її життя та праці припали на нелегкий історичний період другої пол. ХХ – поч. ХХІ ст. Ганна Йосипівна Горинь – етнолог, культуролог, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу етнології сучасності Інституту народознавства НАН України, член НТШ та вченої ради ІН НАНУ. Вона також талановитий педагог і кваліфікований музейник з високим патріотичним почуттям, громадянською свідомістю та національною гідністю.

Ганна Горинь належить до когорти тих провідних етнографів України (хоча офіційного такого визнання не було), які з почуттям великої відповідальності перед народом вивчають українську культуру. Чим далі відділяє нас мить передчасного відходу вченої у вічність, тим більше ми усвідомлюємо й глибше оцінюємо її вагомий внесок у вітчизняну та світову науку.

Праці Ганни Горинь характерні тим, що написані вони на основі великого й оригінального польового матеріалу, ретельно зібраного під час численних експедицій та відряджень в Україні й поза її межами. Досконала обізнаність з фаховою літературою, музейними збірками, архівними та іншими джерелами послужили надійною базою для глибокого осмислення багатьох явищ та здійснення широких узагальнень. Фундаментальні наукові монографії, змістовні статті й розвідки вченої присвячені найрізноманітнішим актуальним проблемам української культури. Вони містять великий аналітичний та інформативний матеріал для фахівців різних галузей.

Діапазон наукових зацікавлень вченої був дуже

широким: стосувався вивчення народних промислів, допоміжних господарських занять українців, ремісничої термінологічної лексики, громадського побуту, культури селянського середовища, народного мистецтва, знаковості традиційної культури, етнокультурних зв'язків міста і села, депортації, Голодомору.

Народилася Ганна Йосипівна Горинь 20 квітня 1941 р. на Львівщині, у с. Городище Королівське Жидачівського р-ну у селянській родині Марії та Йосипа Гулеїв. Крім неї – наймолодшої, були ще старші дві сестри – Стефа, Оля та брат Микола. Виховувались вони в дружній сім'ї з бездоганим прикладом батьків, де ревно сповідували християнські моральні цінності й панувала атмосфера ласки та взаємного порозуміння. Шанувалася щоденна копітка праця на землі. Дітям змалку прищеплювали глибоке розуміння обов'язку й відповідальності. Любов до батьків, родини, рідного краю та повага до людей старшого віку були непорушними, як щоденна молитва. Ці високі морально-етичні цінності закладені ще в дитинстві Ганнуся сповідувала впродовж усього життя. Вона пишалася тим, що походить з дуже розлогого і добре відомого на Ходорівщині роду Гулеїв (родовід по лінії батька знала до 6 покоління, а мами – Забарських – до 5-го). Це були справжні господарі, які дали багатьом дітям гімназійну освіту, зростили і виплекали з-поміж себе священиків, лікарів, учителів, інженерів. Петро Шкраб'юк дуже влучно охарактеризував, що "...се була українська народна аристократія, селянська еліта"¹.

Однією з найцінніших родинних реліквій для Ганни Горинь були фотографії прадідів і книга-путівник "Як то Русь ходила слідами Данила", прадіда Гулея Йосафата, який був учасником паломництва до Єрусалиму, очолюваного митрополитом Андреем Шептицьким у 1906 р.

Дитинство Ганни випало на страшні 1950-ті рр., які жорстоко зруйнували традиційні звичаї і ритми життя галицьких селян. З цієї гіркої чаші довелося пити полин і родині Гулеїв. За участь у національно-визвольних змаганнях стрийки Гриць і Микола опинилися на цвинтарі під березовими хрестами, брат Микола

¹Шкраб'юк П. Попід золоті ворота.- Львів, 1997.- С. 14.

став політв'язнем Мордовських таборів. У грудні 1944 р. "визволителі" спалили батьківську садибу. Влітку 1950 р. на сільському сході, зігнаному районною владою під опікою енкаведистів, чотирьом родинам "ворогів народу" було наказано негайно покинути село і запропоновано "добровільне" переселення у степову Україну.

Отже, через нескореність більшовицької влади батьки з родиною були примусово виселені в с. Мостове Доманівського р-ну Миколаївської обл. Тому в рідному селі Ганна вчилася тільки два роки, а десятирічку закінчувала вже на Миколаївщині.

Згодом, через більше, ніж 50 років, досвідчена вже вчена Ганна Горинь з наукової точки зору буде осмислювати цю акцію депортації та аналізувати її особливість і специфіку. Адже вона знала про це з власного гіркого досвіду та з розповідей очевидців – своїх односельчан-переселенців і корінних мешканців с. Мостове та інших сіл, куди виселили родину Гулеїв, як і мешканців багатьох сіл західних областей України. Для з'ясування деяких питань виселення і докладнішого вивчення різних аспектів життя переселенців на поселеннях вчена, навіть будучи тяжко хворою, у 2006 р. їздила ще на Миколаївщину. Результатом цієї поїздки є стаття², яка згодом увійшла до книги А.С.Мінченка³, а також друкується у цьому збірнику.

Після закінчення школи Ганна навчалася у 1959-62 рр. на філологічному факультеті (українське відділення) Одеського державного університету ім. І.Мечникова. Лише в 1963 р. з'явилася можливість перевестися на навчання в омріяний Львівський державний університет ім. І.Франка, який закінчила в 1964 р. Ще в студентські роки виявилися схильності і здібності до наукової праці, почала серйозно захоплюватися мовознавчими проблемами, мала навіть цінні рекомендації професорів А.Москаленка (з Одеси) та І.Ковалика (зі Львова) зайнятися питаннями українського словотвору.

Але, як і інші тогочасні випускники вузів, Ганна зобов'язана була відпрацювати три роки на педагогічній ниві. Спочатку вчителювала в гір-

ському с. Угля Тячівського р-ну на Закарпатті, згодом – на Дрогобиччині та у Львові (викладала українську мову та літературу в школі № 65). Крім суто вчительської праці вона привчала своїх учнів до збирання фольклорно-етнографічних матеріалів та вивчення традиційних звичаїв і обрядів місцевих мешканців.

Любов до традиційної культури українців привела її в 1972 р. до наукової установи – Музею етнографії та художнього промислу АН УРСР (тепер – Інститут народознавства НАН України). Тут вона пройшла всі щаблі професійного вишколу – від архіваріуса та старшого лаборанта до посади старшого наукового співробітника. Була також завідувачкою відділу етнології сучасності. Своє професійне формування як науковця-етнографа та культуролога Ганна Горинь значною мірою пов'язувала з науковим оточенням, яке її пригорнуло. Для музею це були вельми важкі часи, але тут ще працювали ті видатні вчені, що належали до старшої генерації галицької інтелігенції, до шляхетної наукової еліти. Ними були, насамперед, Павло Жолтовський, Антін Будзан, Катерина Матейко. Вони, як і Данило Фіголь, Лев Долинський, Іван Сенів, Савина Сидорович, Любов Суха, Роман Гарасимчук, які вже відійшли з установи, задали тон і рівень науковим дослідженням на майбутні десятиліття. Саме завдяки цим непересічним особистостям в установі панувала атмосфера взаємоповаги, високої духовності, прихованої, але непоборної національної гідності. Ці якості були визначальні у наукових і міжлюдських стосунках. Ганна Йосипівна зуміла засвоїти саме розуміння і відчуття інтелігентності, наукового етикету і такту від старшого покоління вчених рідної установи, академічного інституту.

Особливо посприяли у науковому становленні Ганни Горинь Катерина Матейко та Антін Будзан, які уважно і приязно ставилися до всіх початківців, вболіваючи за стан вітчизняної науки. Їх вважала "хрещеними батьками" в науці, бо першими привчили до музейної та фондової роботи, до опанування тонкощів екскурсоведення, підтримували у дослідницьких починаннях, допомогли у виборі теми дисертації. Пощастило також молодій дослідниці працювати поряд з такими авторитетними вченими, як Роман Кирчів, Ми-

²Переселенці із західних областей України.

³Мінченко А.С. Село Мостове в подіях і особах (погляд з середини). – Миколаїв, 2008.

хайло Худаш, Володимир Овсійчук, Микола Моздир, Раїса Чугай, Неоніла Здоровега, Зоряна Болтарович, Таїсія Гонтар, Євгенія Сявак, які підтримували високий професійний рівень установи, атмосферу взаємоповаги і відстоювали духовні цінності нашого народу.

Працюючи над першою науковою темою, молода, енергійна й сповнена творчої наснаги Ганна Горинь з головою поринула у збір найрізноманітніших матеріалів. Вона сумлінно і старанно опрацьовувала фахову літературу, архівні матеріали. Найбільшу увагу звертала на музейні і польові дослідження. З властивою їй скрупульозністю збирала польові матеріали в багатьох селах і містечках досліджуваних теренів західних областей України. Насамперед, її цікавили відомості про осередки шкіряних промислів, інформація про майстрів, їхні вироби, термінологічну лексику та виробничі взаємини. Дослідниці ще вдалося почерпнути оригінальні матеріали від старожилів Бойківщини, Гуцульщини, Лемківщини, Західного Поділля, Волині й Полісся. Ганна Горинь брала участь у багатьох експедиціях, часто їздила у відрядження. Вона досконало опрацьовувала фондові збірки шкіряних виробів, які зберігаються в багатьох державних музеях та приватних колекціях.

Результатом плідної і багатогранної дослідницької роботи стала дисертація на тему: "Шкіряні промисли України (друга пол. XIX – поч. XX ст.)", яку Ганна Горинь успішно захистила в Мінську 1984 р. Серйозне захоплення цією темою не обмежалося дисертацією, воно тривало впродовж усієї наукової діяльності.

Науковий ужинок 35-літньої праці вченої був плідним і щедрим. Опубліковано дві глибокі за змістом монографії, позначені широкою ерудицією та високим рівнем висвітлення матеріалу. Перша монографія – "Шкіряні промисли західних областей України (друга пол. XIX – поч. XX ст.)" (К., 1986). У цій праці дослідниця вперше ретельно дослідила історію, основні види шкіряних промислів України, технологічні процеси та знаряддя праці, їх функціональну суть, естетичну і художню цінність. Вона вперше розглянула типологію й еволюцію шкіряного вбрання, взуття та аксесуарів, а також предметів упряжі, простежила процес формування ре-

гіональних і локальних особливостей, шляхи взаємовпливів і міжетнічних запозичень фасонів та способів декоративного вирішення шкіряних артефактів. На основі історико-порівняльного аналізу простежено генезис окремих явищ виробничої культури українського народу. Вихід у світ цієї книги – значний внесок у скарбницю української науки.

Друга монографія – "Громадський побут сільського населення Українських Карпат XIX – 30-х рр. XX ст." (К., 1993) присвячена докладному висвітленню громадських традицій на селі. Зроблено глибокий аналіз суспільно-правових, виробничих, культурно-побутових та морально-етичних взаємин між родинами, сусідськими, конфесійними та іншими групами територіальної громади. Розглянуто механізм і засоби збереження, відтворення й передачі традицій індивідуального та колективного досвіду, які допомагають зрозуміти процеси еволюції матеріальної та духовної культури.

Ганна Горинь підготувала до друку ще дві фундаментальні монографії:

1. "Народні шкіряні вироби України", у якій на широкому історико-культурному тлі подано багатосторонній аналіз найрізноманітніших виробів зі шкіри, через світ речей розкрито тісний взаємозв'язок матеріальної та духовної культури українців.

2. "Народні промисли України: історико-теоретичний аспект". Обидві монографії, які чекають опублікування, є своєрідним підсумком тривалої в часі, глибокої за змістом дослідницької праці Ганни Горинь. Вони, поза сумнівом, будуть вагомим внеском у сучасну теорію і практику української етнологічної науки.

Їй належать більше 100 наукових статей в журналах і збірниках, у тому числі й ґрунтовних проблемних розробок, виступів, повідомлень тощо. Вона співавтор 14 колективних монографій. Зокрема, найважливіші з них: "Бойківщина" (1983), "Народні художні промисли УРСР" (1986), "Гуцульщина" (1987), "Полесьє: матеріальна культура" (1988), "Українские Карпаты: культура" (1989), "Поділля" (1994), "Лемківщина: У 2-х томах" (т. 2, 1999), "Історія української культури: У 5-ти томах" (Т. 2, 2001), "Від-

луння голодомору-геноциду 1932-1933 рр. Етнокультурні наслідки голодомору в Україні” (2005), “Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат: У 4-х томах” (Т. 2, 2006). Ганна Горинь – співредактор і співавтор навчального посібника “Українське народознавство” (1994, 2004) та “Програми з українського народознавства для середньої загальноосвітньої школи” (2003). В останні роки життя була співавторкою, координаторкою та упорядницею колективної монографії “Мала енциклопедія українського народознавства” (2007).

Заслужене визнання науковців-етнографів, істориків, мистецтвознавців, філологів, фольклористів, викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів та численних шанувальників національної культури Ганна Горинь здобула чесною і самовідданою науковою працею на ниві українського народознавства. Праці авторки відзначаються широтою, глибиною і багатогранністю розкриття тем. Вони характерні багатством і новизною залученого до них документального, літературного і фактичного матеріалів, високим професійним рівнем аналізу досліджуваних творів та явищ. У своїй науковій праці, як і в житті, вчена була принциповою, чесною і об'єктивною у висвітленні питань етнографії та національної української культури. Вони можуть бути взірцем некон'юнктурного висвітлення питань етнографії, ширше – історії та культури нашого народу не лише для початківців, а й зрілих науковців. Вроджена скромність та інтелігентність проявлялися і в тому, що вона ніколи не афішувала своїх дійсно вагомих досягнень, не виставляла їх на показ, не хизувалася ними, скоріше – навпаки.

Ганна Горинь – учасник численних обласних, регіональних, всеукраїнських і міжнародних наукових конференцій, симпозіумів, сесій, круглих столів; консультант вчителів шкіл, викладачів і студентів середніх та вищих навчальних закладів, народних майстрів та художників, магістрів, аспірантів, молодих науковців. Багато уваги приділяла науковій молоді, сприяла зростанню їхнього професійного рівня. Насамперед, варто зауважити її щире й доброзичливе ставлення до рецензування наукових праць, завжди уважне прочитання, глибокий аналіз і коректні, виважені й слушні зауваження чи побажання. Адже фахове прочи-

тання чужого твору – справа надзвичайно корисна, важлива й необхідна не тільки для молодих науковців, але й зрілих вчених. Володіючи великим досвідом наукової роботи і глибоким знанням різних аспектів народної культури, вона допомагала авторам проникнути в суть досліджуваних питань, вміла підказати нові аспекти їх бачення, спрямувати на ширше і глибше розкриття теми. Була відвертою і, водночас, тактовною при висловлюванні своїх міркувань, вміла заакцентувати увагу на головному. Ганна Йосипівна всіляко підтримувала колег у науковому зростанні й була вимогливою до себе і до інших. Завжди щиро вболівала за розвиток української науки в цілому та її рівень у світовому контексті.

Ганна Горинь щедро ділилася зі своїми колегами енциклопедичними знаннями, науковими спостереженнями, власними задумами, знахідками, планами, яких у неї не тільки було кількісно багато, а й були вони цікаві масштабами і науковою глибиною. Вона радилася й дискутувала з друзями та колегами з приводу деяких наукових питань, але мала власну думку і чітку позицію. Вчена завжди першою поспішала на допомогу всім, хто потребував не лише її професійних порад і зауважень, а й тим, хто потрапляв у складні життєві обставини. Для неї були характерними такі риси, як виняткова порядність, тактовність і людяність. Непересічна жіноча врода Ганни Горинь напрочуд гармонійно поєднувалась з її багатим духовним світом. Вона любила життя, була окрасою товариських зустрічей і свят, найрізноманітніших урочистостей, а також імпровізованих експедиційних вечорів біля ватри. Вміла створити в товаристві приятелю атмосферу. Володіючи гарним голосом, залюбки тішила друзів виконанням старовинних народних пісень, колядок, щедрівок тощо.

Ганна Горинь була активною учасницею багатьох експедицій. Зокрема, пригадується надзвичайно цікава експедиція до автохтонних українців (лемків), землі яких внаслідок сумнозвісної операції “Вісла” відійшли під юрисдикцію Республіки Польща. Поодинокі місцеві мешканці-українці, які залишилися проживати в рідних місцях, або повернулися сюди згодом, дуже обережно й далеко не кожному наважувалися відкрити свою зранену душу та відверто висказати все ви-

страждане за довгі десятиліття. Але Ганна Горинь своєю лагідною вдачею і тактовністю схиляла респондентів на довірливу і щирю розмову. Вона володіла унікальними здібностями швидко порозумітися з людьми. Їй вдалося зібрати цінну інформацію про особливості стосунків у лемківській громаді, про їхні взаємини з поляками, про специфіку місцевих ремесел і промислів. В оповідях торкалися також болючих проблем примусового виселення українців із прадідівських земель, багатолітнього їх поневіряння на чужині, та рідкісних випадків повернення деяких родин додому й викупу власних, здебільшого зруйнованих чи понищених помешкань. Ці та інші важливі питання авторка лише частково висвітлила в колективній праці “Лемківщина”, планувала присвятити їм окреме дослідження.

Вчена брала участь в експедиції до переселенців Чорнобильської зони Українського Полісся, де збирала матеріали про унікальні явища матеріальної і духовної культури нашого народу. Вона з притаманною сумлінністю і ретельністю опрацьовувала також фондові збірки – здійснювала фахову атрибуцію творів, зібраних під час багаторічних чорнобильських експедицій. Ця інтелегентна жінка вміла також бути принциповою і непоступливою захисницею пріоритетів українського народознавства й музеєзнавства.

У науковому світі вітчизняними і зарубіжними вченими високо оцінений науковий доробок Ганни Горинь у вітчизняне народознавство, зокрема українську етнологію. Вихід у світ монографії вченої мав значний резонанс у науковому світі. Свідченням цьому були схвальні рецензії на першу книгу дослідниці “Шкіряні промисли західних областей України (друга пол. ХІХ – поч. ХХ ст.)” (К., 1986) вчених з Болгарії (проф. В.Маринов), Польщі (проф. І.Турнау) та Словаччини (Я.Палічкова-Паткова). Не менш цінними з наукової точки зору є наступні, після цієї монографії, а також публікації авторки – розділи і параграфи колективних монографій, статті, повідомлення, рецензії. Однак докладніший і глибший аналіз наукової діяльності вченої, очевидно, буде ще попереду, з відстані часу.

Ганна Горинь – людина великої душі, вміла шанобливо й сердечно ставитися до колег, друзів та навіть малознайомих людей, з вирозумінням

оцінювати часом непрості життєві ситуації. Автор статті безмежно вдячна незабутній Ганнусі за багатолітню щирю дружбу, дієву допомогу і підтримку в житті і науковій праці. З нею було приємно, легко і цікаво спілкуватися. Вона випромінювала доброту. Ця доброзичлива, щира і чуйна людина була й вірною дружиною, відданою подругою і товаришкою, дбайливою і турботливою мамою, невсипущою, люблячою бабусею і доброю порадицею в житті, зігрівала всіх великою любов'ю, ніжністю і теплом свого серця.

Чесно й змістовно прожити життя на засадах людяності і морально-етичних християнських чеснот, повна відданість українській ідеї, плідна наукова праця, глибокі фахові публікації вченої є вагомим особистим внеском в українську і світову народознавчу науку.

Світлий образ Ганни Горинь завжди збережеться в серцях в усіх тих, хто знав, шанував і любив її, дорожив її прихильністю і для кого вона була ясним променем навіть у тяжкі часи життя.

Олена Никорак та Ганна Горинь біля пам'ятника Т.Г.Шевченкові. м. Львів, 2002 р.

Публікації Ганни Йосипівни Горинь:

1. Кожевенные промыслы западных земель Украины XIX – нач. XX ст. Автореф. дис. канд. ист. наук: 07.00.07.– Минск: Институт этнографии и искусствоведения БССР, 1984.– 24 с.
2. Шкіряні промисли західних областей України (друга половина XIX – поч. XX ст.).– К.: Наук. Думка, 1986.– 94 с.
3. Громадський побут сільського населення Українських Карпат (XIX – 30-ті роки XX ст.).– К.: Наук. Думка, 1993.– 200 с.
4. Традиції і перспективи розвитку художньої обробки шкіри на Україні // Народні художні промисли України.– К.: Наук. Думка, 1979.– С. 50-60.
5. Традиційне кушнірство Українських Карпат // Народна Творчість та Етнографія.– 1979.– № 5.– С. 50-56.
6. Із історії шевства на Україні // Народна Творчість та Етнографія.– 1981.– № 6.– С. 54-58.
7. Хліб і сіль (Рецензія Т.О.Гонтар “Народне харчування українців Карпат”.– К.: Наук. Думка, 1979) // Жовтень.– 1980.– № 10.– С. 139-140.
8. Шкіряні промисли // Бойківщина.– К.: Наук. Думка, 1983.– С. 123-127.
9. Лозо- і коренеплетіння // Бойківщина.– К.: Наук. Думка, 1983.– С. 122-123.
10. Поворозництво // Бойківщина.– К.: Наук. Думка, 1983.– С. 141.
11. Народні танці (за матеріалами Р.П.Гарасимчука) // Бойківщина.– К.: Наук. Думка, 1983.– С. 269-271.
12. Народні промисли лемків Закарпаття // Народна Творчість та Етнографія.– 1986.– № 4.– С. 46-49.
13. Призабутий промисел // Жовтень.– 1986.– № 12.– С. 98-101.
14. Художня обробка шкіри на Україні // Народні художні промисли УРСР: Довідник.– К., 1986.– С. 85-88.
15. Кушнірство Поділля // Проблеми етнографії Поділля: Тези доповідей наукової конференції.– Кам'янець-Подільський, 1986.– С. 123-125.
16. І.Франко – дослідник селянського побуту // Іван Франко і світова культура: Матеріали міжнародного симпозіуму (ЮНЕСКО. Львів, 11-15 вересня 1986).– Кн. 2.– К., 1990.– С. 109-111.
17. Музейные коллекции – источник исследования традиционной хозяйственно-производственной культуры украинцев // Проблемы развития культуры народов и изучение культуры по музейным коллекциям. Всесоюзная научная конференция “Этнографическая наука и пропаганда этнографических знаний”. Секция “Этнография и развитие культуры народов”: Тезисы докладов.– Омск, 1987.– С. 106-107.
18. В пошуках матеріалів народної традиційної культури // Народна Творчість та Етнографія.– 1987.– № 2.– С. 135-143 (Спів-автори: С.П.Павлюк, М.І.Моздир).
19. Домашні промисли і ремесла // Гуцульщина.– К.: Наук. Думка, 1987.– С. 135-143.
20. Художня обробка шкіри // Гуцульщина.– К.: Наук. Думка, 1987.– С. 417-422.
21. Кожаная пластика в творчестве Илды Силис // Максла.– 1987.– № 2.– С. 17-20.
22. Кожевенные промыслы // Полесье. Матеріальна культура.– К.: Наук. Думка, 1988.– С. 217-225 (Співавтор: Н.І.Бураківська)
23. Народні традиції в сфері громадського спілкування на селі // Тези доповідей науково-теоретичної конференції, присвяченої 50-річчю возз'єднання західноукраїнських земель в єдиній Українській РСР (26 жовтня 1989 р.).– Ч. 1.– Львів, 1989.– С. 23-26.
24. Домашні промисли і ремесла // Украинские Карпаты. Культура.– К.: Наук. Думка, 1989.– С. 45-53.
25. Традиционные семейные взаимосвязи и рудименты древнего семейного быта. Структура и быт современной карпатской семьи // Украинские Карпаты. Культура.– К.: Наук. Думка, 1989.– С. 110-113.
26. Громадський побут сільського населення // Соціалістичні перетворення в культурі і побуті трудящих західних областей України за роки Радянської влади.– К.: Наук. Думка, 1989.– С. 77-92.
27. Етичні норми та ідеали подільської сільської громади // Тези доповідей і повідомлень Тернопільської обласної історико-краєзнавчої конфе-

ренції. Ч. III.– Тернопіль, 1990.– С. 33-34.

28. Громадський побут сільського населення Українських Карпат (XIX – 30-ті роки XX ст.).– К.: Наук. Думка, 1993.– 200 с.

29. Інформатор як джерело і об'єкт етнографічних досліджень // Етнографічна спадщина і національне відродження: Тези доповідей та повідомлень міжнародної наукової конференції.– К., 1992.– С. 224-226.

30. Генераційні групи в структурі сільських громад Гуцульщини XIX – поч. XX ст. // Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми Гуцульщини”.– Косів, 27-28 травня 1993 р.– Чернівці, 1993.– С. 52-55.

31. Художня обробка шкіри // Поділля. Історико-етнографічне дослідження.– К.: Доля, 1994.– С. 430-434.

32. Громада. Громадський побут // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.– Львів: Фенікс, 1994.– С. 242-244.

33. Громадське самоврядування // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.– Львів: Фенікс, 1994.– С. 244-247.

34. Релікти звичаєвого права у громадському побуті // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.– Львів: Фенікс, 1994.– С. 247-249.

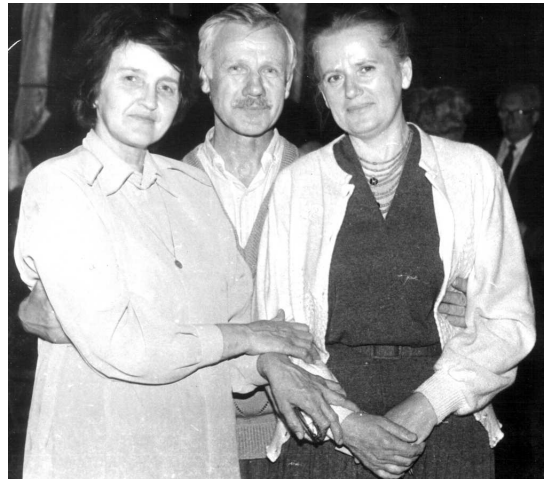
35. Громадські функції соціального захисту селян // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.– Львів: Фенікс, 1994.– С. 250-255.

36. Матеріальні засади та види громадської діяльності громад // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С. П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.– Львів: Фенікс, 1994.– С. 255-259.

37. Громадські стосунки у позавиробничій сфері // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.– Львів: Фенікс, 1994.– С. 259-263.

38. Морально-етичні стосунки в громаді // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.– Львів: Фенікс, 1994.– С. 263-268.

39. Допоміжні заняття і промисли. Бджіль-

Ганна Горинь, Василь Романів та Олена Никорак. Львів, 1991 р.

Ганна Горинь з колегами на Міжнародній науково-практичній конференції “Проблеми Гуцульщини” (зліва – направо С.Гвоздевич, Г.Горинь, М.Моздир, С.Боньковська, О.Сапеляк, Р.Захарчук-Чугай). Косів, 1993 р.

Стефанія Гвоздевич, Олена Никорак, Зоя Росінська та Ганна Горинь у дворі МЕХП. Львів, 1994 р.

Ганна Горинь у колі друзів (зліва - направо С.Гвоздевич, О.Никорак, Т.Гонтар, Г.Никорак, С.Боньковська, М.Станкевич). Львів, МЕХП, 1994 р.

Ганна Горинь з колегами на засіданні вченої ради ІН НАНУ зліва - направо Я.Грендиш, М.Балагуртак, Г.Виноградська, Г.Горинь, О.Никорак. Львів, МЕХП, 1995.

Ганна Горинь і О.Никорак з родиною художників Петром і Тетяною Мось. Харків, 1996 р.

ництво // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.- Львів: Фенікс, 1994.- С. 318-324.

40. Допоміжні заняття і промисли. Мисливство // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.- Львів: Фенікс, 1994.- С. 324-330.

41. Допоміжні заняття і промисли. Рибальство // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.- Львів: Фенікс, 1994.- С. 330-336.

42. Допоміжні заняття і промисли. Збиральництво // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва.- Львів: Фенікс, 1994.- С. 336-339.

43. Сільські громади Українських Карпат к. ХІХ - 30-их років ХХ ст. Національне обличчя // Другий міжнародний конгрес українців.- Львів, 1994.- С. 264-269.

44. Сільські бойківські громади ХІХ - поч. ХХ ст. (локальні риси в загальноукраїнській моделі) // Бойківщина: історія та сучасність.- Львів; Самбір, 1995.- С. 112-116.

45. Про Зоряну Болтарович // Народознавчі Зошити.- Львів, 1995.- Зош. 1.- С. 16-17.

46. Взуття // Мистецтво України. Енциклопедія.- Т. 1.- К., 1995.- С. 317.

47. Громадські традиції в поліських селах ХІХ - поч. ХХ ст. // Полісся: мова, культура, історія. Матеріали міжнародної конференції.- К., 1996.- С. 233-238.

48. "Українська мала енциклопедія" Євгена Онацького - джерело до пізнання національної культури (народознавчий аспект) // Мистецтво і традиційна культура українського зарубіжжя. Матеріали Міжнародної наукової конференції.- Івано-Франківськ, 10-12 листопада 1992 р.- Львів, 1996.- С. 79-83.

49. Хрест у світогляді та реаліях життя українського селянина // Тези і резюме наукової конференції.- Львів, 1996.- С. 20-22.

50. Роль сільського духовенства в культурі Бойківщини // Бойківщина. Історія та сучасність: Матеріали історико-народознавчої конференції "Минуле і сучасне Бойківщини", яка відбулась у м. Самборі 06.03.1996 р. з на-

годи 140-річчя від дня народження Михайла Зубрицького.- Львів, 1996.- С. 52-53.

51. Сім'я і громада у традиційному вихованні дітей в Україні (до питання специфіки етнічної культури) // Етнос. Культура. Нація: Матеріали наукової конференції 29-30 жовтня 1998.- Дрогобич, 1999.- С. 77-83.

52. Знакова традиція народного вбрання українців // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Мистецтво і освіта.- Вип. 3. Збірник наукових праць.- Львів, 1998.- С. 447-456.

53. Хрести у світогляді та реаліях життя українців // Народознавчі Зошити. Спеціальний випуск "Українська хрестологія".- Львів, 1998.- С. 81-86.

54. Програма для середньої загальноосвітньої школи. Українське народознавство. 1-11 класи.- К., 1998.- 30 с. (Співавтори: Є.І.Сявакко, Н.С.Івасько, С.С.Коструба).

55. Народознавча діяльність Катерини Грушевської // Народознавчі Зошити.- Львів, 1999.- Зош. 2.- С. 154-160.

56. Приватна та громадська власність бойків другої пол. XIX – поч. XX ст. // Народознавчі Зошити.- Львів, 1999.- Зош. 3.- С. 366-371.

57. Громадське самоврядування: народні традиції і сучасні проблеми українського села // Самоврядування та самоорганізація територіальних громад: Матеріали науково-практичної конференції Львів, 24-25 червня 1999 р.- Львів, 1999.- С. 22-27.

58. Українське селянство на шляху до державної самостійності // "Самостійна Україна" Миколи Міхновського та її роль у формуванні державницької ідеології: Матеріали науково-практичної конференції до 100-річчя її видання (4 березня 2000 р.).- Львів, 2000.- С. 82-88.

59. Допоміжні види господарських занять // Лемківщина: історико-етнографічне дослідження: В 2-х т.- Львів, 1999.- Т. 1. Матеріальна культура.- С. 218-225.

60. Відхожі промисли. Заробітчанство, міграція // Лемківщина: історико-етнографічне дослідження: В 2-х т.- Львів, 1999.- Т. 1. Матеріальна культура.- С. 128-131.

61. Три зустрічі з художником // Мирон Яців. 1929-1996. Життя і творчість.- Львів, 2000.- С. 248.

У майстерні художників (зліва – направо Т.Мось, О.Никорак, П.Мось, Г.Горинь). Харків, 1996 р.

Ганна Горинь, Неоніла Здоровега, Олена Никорак і Таїсія Гонтар. Львів, МЕХП, 1998 р.

Ганна Горинь серед членів експедиції до чорнобильських переселенців. Світлина Я.Тараса.

Ганна Горинь і Олена Никорак. Львів, МЕХП, 1998.

Ганна Горинь приймає вітання з ювілеєм від колег з відділу народного мистецтва (зліва – направо О.Никорак, Г.Горинь, М.Моздир, С.Боньковська, спереду – онучка Оксана). Львів, МЕХП, 2001 р.

Оксана Сапеляк вітає Ганну Горинь з ювілеєм (зліва – В.Яблонська та В.Овсійчук). Львів, МЕХП, 2001 р.

62. Сільська громада та громадський побут // Історія української культури: В 5-ти т.– К., 2001.– Т. 2.– С. 152-158 (Співавтор: Балущок).

63. Катерина Матейко. Творчий портрет ученої на відстані часу // Народознавчі Зошити.– Львів, 2001 (Співавтор: О.Никорак).

64. Кайндль Р.Ф. Гуцули: їх життя, звичаї та народні перекази.– Чернівці: Молодий Буковинець, 2000.– 208 с. Рецензія // Записки НТШ.– Праці секції етнографії та фольклористики.– Львів, 2001.– С. 716-721.

65. Взаємозв'язки міст і сіл у традиційній господарсько-виробничій культурі українців Карпат і Прикарпаття // Наукові записки ІН НАНУ, Івано-Франківського краєзнавчого музею.– Вип. 5-6.– Івано-Франківськ: Місто НВ, 2001.– С. 97-102.

66. Гуцульська школа художньої обробки шкіри і косівська мистецька школа // Матеріали науково-практичної конференції.– Косів, 2002.

67. Ціннісні орієнтації українського селянства в контексті етнокультурних процесів ХХ століття // Матеріали Міжнародної асоціації українців.– Чернівці, 2002.

68. Програма для середньої загальноосвітньої школи. Українське народознавство: 1-8 класи.– Львів, 2003.– 32 с. (Співавтори: С.П.Павлюк, Є.І.Сявавко, С.С.Коструба, Н.С.Івато).

69. Паломництво в Україні: народознавчий аспект // Народознавчі Зошити.– Львів, 2003.– Зош. 1-2.– С. 161-167.

70. Славна дочка великого історика України // Наше Життя: Видає Союз Українок Америки.– 2003.– № 9.– С. 24-26.

71. Народні традиційні вироби в побутовій та обрядовій сфері українців // Минуле і сучасне Волині й Полісся: народна культура – шлях до себе // Матеріали Волинської обласної науково-етнографічної конференції, 10-11 квітня 2003 р.– Луцьк, 2003.– С. 81-82.

72. Західноукраїнське провінційне місто як текст // Етнокультурні процеси в українському урбанізованому середовищі ХХ ст.– Івано-Франківськ, 2004.– С. 24-26.

73. Громада. Громадський побут // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 231-233.

74. Громадське самоврядування // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 233-236.

75. Релікти звичаєвого права у громадському побуті // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 236-238.

76. Громадські функції соціального захисту селян // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 239-244.

77. Матеріальні засади та види громадської діяльності громад // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 244-248.

78. Громадські стосунки у позавиробничій сфері // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 248-252.

79. Морально-етичні стосунки в громаді // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 252-258.

80. Допоміжні заняття і промисли. Бджільництво // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 304-310.

81. Допоміжні заняття і промисли. Мисливство // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 310-316.

82. Допоміжні заняття і промисли. Рибальство // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 316-321.

83. Допоміжні заняття і промисли. Збирання // Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка.– 2-е вид., перероб. і доп.– К.: Знання, 2004.– С. 321-325.

84. Ціннісні орієнтації українського селянства в контексті етнокультурних процесів ХХ ст. // П'ятий конгрес Міжнародної асоціації українців. Історія. Частина 3.– Чернівці, 2005.– С. 295-298.

85. Народні традиції у зв'язках із сучасними виховними і творчими процесами (теоретичний аспект) // Збірник наукових праць "Минуле і

Корнелій Кутельмах, Віра Яблонська та Роман Яців вітають Ганну Горинь з ювілеєм. Львів, МЕХП, 2001 р.

Ганна Горинь з учасниками Волинської обласної науково-етнографічної конференції, присвяченої 70-річчю Олексія Ошуркевича. Луцьк, 2003 р.

Ганна Горинь серед учасників Волинської науково-етнографічної конференції з нагоди 70-річного ювілею Олексія Ошуркевича (зліва – направо Г.Горинь, Н.Горлицька, Є.Ромащук, О.Сапеляк, О.Никорак, Т.Лупій). Луцьк, 2003 р.

сучасне Волині й Полісся: народне мистецтво і духовність: Матеріали Другої Волинської обласної конференції 12-13 травня 2005 року, м. Луцьк.– Луцьк, 2005.– С. 5-7.

86. Голодомор 1932-33 років – нищівний удар по фундаментальних устоях традиційного укладу життя українського села // Відлуння голодомору – геноциду 1932-1933. Етнокультурні наслідки голодомору в Україні.– Львів, 2005.– С. 106-121.

87. Українська лексика шкіряного виробництва: формування етнічної специфіки // Слово і доля. Збірник на пошану Уляни Єдлінської.– Львів, 2005.– С. 239-248.

88. Громада та громадський побут // Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат: У 4-х т.– Т. 2.– Львів, 2006.– С. 409-432.

89. Соціокультурні контакти міста і села в процесах урбанізації (на матеріалі Львівщини та Івано-Франківщини) // Етнокультурні процеси в українському урбанізованому середовищі ХХ ст.: Міжнар. наук.-теорет. конф.– Івано-Франківськ, 2006.– С. 34-36.

90. Гуцульська школа художньої обробки шкіри і культурне середовище ХІХ-ХХ ст. // Історико-культурна спадщина Прикарпаття: Науковий збірник на пошану Петра Арсенича.– Івано-Франківськ, 2006.– С. 723-731.

91. Громада // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 133.

92. Громада виробнича // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 133.

93. Громада дівоча // Там само.– С. 134.

94. Громада парубоча // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 134.

95. Громада церковна // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 135.

96. Десятники // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 150.

97. Досвітки // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 164.

98. Оденки // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 402.

99. Пастух громадський // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 421.

100. Присяжні // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 483.

101. Рада громадська // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 492.

102. Свято храмове // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 530.

103. Старійшина // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 568.

104. Староста // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 568.

105. Старшина громадського уряду // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 568.

106. Супряга // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 580.

107. Сход громадський // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 581.

108. Толока // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 597.

109. Переселенці із західних областей України // Мінченко А.С. Село Мостове в подіях і особах.– Миколаїв: Іліон, 2007.– С. 112-123.

110. Наукова праця Михайла Зубрицького у вимірах часу // Слово Просвіти.– Старий Самбір, 2008.– № 102 (3 березня).– С. 3.

Підготовлено до друку

1. Монографія “Шкіряні народні вироби в Україні”.– 220 с.

2. Народні промисли України: історико-теоретичний аспект.– 250 с.

3. Художня обробка шкіри в Україні // Історія українського декоративно-прикладного мистецтва.– Т. І (подано до друку).

4. Сучасний розвиток художньої обробки шкіри в Україні // Історія українського декоративно-прикладного мистецтва.– Т. ІІ (підготовлено до друку).

5. Михайло Зубрицький на тлі етнографічної науки к. ХІХ – поч. ХХ ст.– 18 с. (подано до друку).

6. Наукова діяльність М.Зубрицького у вимірах часу.

7. Чорнобиль українського села в соціокультурній сфері: причини і наслідки.

8. Мала проза І.Франка: літературний текст і народознавчий контекст.

9. Рівненський обласний державний архів – багата скарбниця першоджерел про народні промисли Волині та Полісся.

10. Переселенці півдня України: етнополітичний та культурологічний аспект дослідження.

Література про Г.Горинь

1. Маринов Васил. Проф. Кожарските занаяти в западните области на Украина // Лека промишленост и услуги.– София, 1985.– № 6.– С. 5.

2. Turnau I. Anna Josyfowna Horyn. Skirjani promysly zachidnych oblastej Ukrainy (druha polowina XIX – ročatok XX stolittja).– Kyjiv, 1986.– S. 96 // Kwartalnik Historii Kultury Materialnej.– Nr. 2/87.

3. Paličková-Pátková Jarmila. Goriń G.J. Škirjani promisli zachidnich oblastej Ukraini // Slovenský Národopis.– 35/1987.– № 2 + 3.– S. 525.

4. Селівачов М.Р. Дослідження про шкіряні промисли // Народна Творчість та Етнографія.– 1987.– № 6.– С. 80-88.

5. Пожоджук Д. Традиційні промисли // Світанок.– 1987.– № 3-4 (10 січня).– С. 6.

6. Болтарович З.Є., Гонтар Т.О. Книга про шкіряні промисли українців // Жовтень.– Львів, 1988.– С. 117-118.

7. Никорак О. Ганна Горинь: життєва і творча нива науковця // Народознавчі Зошити.– Львів, 2001.– Зош. 2.– С. 348-357.

8. Арсенич П., Пелипейко І. Дослідники та краєзнавці Гуцульщини: Довідник.– Косів, 2002.– С. 65-67.

9. Чайковська Віра. Громада – велика сила // Новий Час.– 2004 р. (18 вересня).

10. Никорак О. Ганна Горинь // Енциклопедія сучасної України.– Т. 6.– К., 2006.– С. 260.

11. Сапеляк О. Горинь (Гулей Ганна Йосипівна) // Нові імена: Львів і львів'яни: Енциклопедично-біографічний довідник.– Львів, 2006.– Вип. 2.– С. 68.

12. Никорак О. Світлій пам'яті вченій-етнографу Ганні Горинь // Народна Творчість та Етнографія.– 2007.– № 3-4.– С. 112-115.

13. Никорак О. Ганна Горинь // Мала енциклопедія українського народознавства.– Львів, 2007.– С. 712.

14. Никорак О. Світлій пам'яті вченій-етнологу Ганні Горинь // Минувле і сучасне Волині і Полісся: Роде наш красний. Зб. наук. праць.– № 24.– Луцьк, 2007.– С. 274-279.

15. Никорак О. Світлій пам'яті етнографа Ганні Горинь // Мінченко А.С. Село Мостове в подіях і особах (погляд з середини).– Миколаїв, 2008.– С. 123-125.

Ганна Горинь виступає з доповіддю на Волинській обласній науково-етнографічній конференції з нагоди 70-річного ювілею Олексія Ошуркевича. Луцьк, 2003 р.

Ганна Горинь з колегами-етнографами (зліва – направо У.Мовна, О.Сапеляк, Г.Горинь, Г.Виноградська). Київ, 2005 р.